

Nro. 30.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Octobernek 11-dik napján 1796-ik
esztendőben.*

*Multa dies, variusque labor mutabilis aevi
Retulit in melius, multos alterna revisens
Lusit, et in solido rursus fortuna locavit.*

Virg.

* * * * *

A' nap alatt semmi nints állandó.

Ezen igazságot bizonyítja a' magok előbbeni szerentséjekkel fel-fúvalkodott Frantziáknak mostani sorsok, a' kik a' mint nem régiben is emlékeztünk vala rollok, *Olasz Országban* igen szerentsétlenek vóltanak, most pedig felöllök egy újj *Botzeni* Sept. 23-dikán irt levél azt hirleli, hogy a' Gen. *Wurmserrel* való három rendbéli

öszve tsapások után, 24 óránnyira verettettek vala visszá, a' melly alkalmatossággal, egy Generálisokat magokkal halva vitték-el, a' második, a' tsata piatzon maradott; a' harmadik pedig, *Véronában* halálózott-meg a' maga kemény sebeiben, a' kiken kívül más rendbéli tisztyeik is, rész szerént el-estenek, rész szerént pedig megsebesítettettek. — Gen. *Angerau*, hogy a' mi győzedelmes vitézeink előtt annál könnyebben szaladhasson, minden bágásiait el-adta vala. — A' Generál *Masséna* corpussa *Vérona* felé szerte széjjel kergettetett Gen. *Climen*, és *Berthier* is el-estenek. — A' *Bessaró* felé kergettetett Fr. sereg, tsak egynéhány száz emberekből áll, a' Frantziák Commissariussáról *Salicettiről* pedig az a' hir, hogy maga magát agyon lötte volna.

Nem kissebb szerentsétlenség érte ennél a' Frantziákat *Tirolisban* is, a' kik felöll, a' Cs. főkvártéljból *Biberachból*, Sept. 30-kán e' képpen irnak: Éppen most érkezék Gen. *Wurmsertől* egy Kurir azzal az örvendetes izenttel, hogy az ellenség 6 napokig tartott kemény ütközetek után *Tirolisban* egészen meg-verettetvén, szerte széjjel kergettetett, a' kinek el-estyei 7000-re, el-fogat-tatjai pedig 6000 re mennek, és hogy a' hires Gen. *Bounaparte* is ezek között volna. — Gen. *Kellermann* is három Generálisokkal együtt esett-el. Minthogy pedig a' Feldmarschal Gr. *Wurmser* tudósítása szerént a' Frantziák még mind nyakra före szaladnak visszá, és a' mi vitézeink mindenütt a' nyomokban kergetik őket, más rendbéli kelemetes tudósításra is, nem fundamentum nélkül várakozhatunk.

Nagy Britannia.

A' közelebb múlt hónapnak 16-kán költ *Londoni* tudósítások szerént, az oda való kabinet olyan parantsolatot adott-ki, hogy az *Angliai* minden kikötő helyekben találtató *Spanyól* hajók tartoztassanak-el, a' mellyeknek száma 16-ból áll, és a' mellyekre rakatott portékák 20000 font

sterlingre betsültetnek, de a' *Spanyól* Országi kikötő helyekben találtatott, és el-tartoztatott *Angliai* hajókon lévő portékák arra, a' fennebb irt summát, valamivel, fejül mülja. — A' *Madritti* újjabb tudósítások szerént, az *Angliai* követ *Marquis de Bute*, az onnan való el-útazásra készülteket kezdett tenni. — Azon hajóknak el-tartoztatások iránt is parantsolatot adott-ki, a' *Londoni* kabinet, valamellyek *Spanyól* Országba akarnak vala el-útazni. — A' *Gibráltári* őrizet, az oda való leg újjabb tudósítások szerént, őllyan kéfszen tartja magát, hogy a' *Spanyólok* réájja való ütésenek, akármelly szempillantatban is ellent állhat. — *Spanyól* Ország belső részeiben találtó truppok igen nagy mozgásban vagynak, a' melylyek felöll azt beszélik, hogy a' *Frantziákkal* együtt egy tábort akarván formálni, és *Portugallia* ellen akarnak kardat rántani.

Egy *Londoni* újjság levélben a' vagyon, hogy *Pitt* Minister meg-határozta vólna magában, hogy *Nagy Britannia* neviben, a' *Fr. Directoriumhoz* a' békesség ki-elzközlése végett egy *Plenipotentiariust* küldjen-el.

Hogy a' *Parlamentum* tagjai *Sept. 27-kén Londonban* öszve fognak gyűlni, vagy már öszve is gyűltenek, az iránt a' *Circularisok Nagy Britanniában* mindenfelé ki-küldetttenek. — Majd halunk onnan is újjságot. Ezzel is gyűl a' viz, az újjság irok malmok kerekére.

A' maga hajójával a' levegő égben járkáló *Blanchárd* a' közelebb múlt *Augustusnak* a' végén, *Neu-Yorkba* a' 46-dik útozását akarta megtenni. — *St. Domingo* szigetiben a' sárga hideg a' *Nagy Britanniai* truppokan igen erőssen kezdett uralkodni, melly miatt már is számosan meghaláloztanak, a' kik közé számláltatik a' *Mulaták* Generálja *Renand* is. — A' *Spanyól* kikötő helyekben, egésszen útra készülve 28 linéa hajók találtatnak.

Stag nevezetű *Fregattától*, a' melly *Portsmouthba* ment vala bé, *Londonba* az a' hir vitetett, hogy az Admirál *Richeri* Frantzia escadreja, *St. Domingo* felé vette vólna a' maga útját, mellyre való nézve, *Parker* Anglus Admirál is, 3 linéa hajókkal, u. m. *Queen*, *Baliant*, és *Brunsvick* nevezetűekkel, napnyugoti *India* felé vette a' maga útját. — A' közép tengerről, az Admirál *Bandeput* általma alatt lévő kereskedő flotta, *Lissabonba* meg-érkezett, (de a' *Párisi* tudósítások azt hirtelik, hogy ezen eskadré *Brestbe* ment vólna bé). — *Lovestoffe* nevezetű fregatte, 13 napokig tett útazása után, *Korsikából Gibráltárhoz*, Sept. 8-kán érkezett-meg. — A' Jó Reménység foka Gubernatorává *Silvester Duglas* neveztetett-ki, *Barrow* pedig a' ki *Lord Macartneyt* az ő *Chinába* menő követtsége alkalmatosságával el-kísérte vala, a' *Silvester Duglas* Secretariussává rendeltett, a' kiknek oda való vitelekre egy sebessen evező fregatta készítettik. — A' déli *Károlina* új várossa *Kolumbia* egészen meg-építettetvén, *Charlestonból* az Igazgatószerk oda tétetett által, északi *Károlinában* is *Raleigh* nevezetű új város ma hónap fel-épül.

Frantzia Ország.

A' *Párisi* Sept. 22-ikén irt levelek azt hirtelik: Hogy annakelőtte egynéhány nappal, az *Anarchisták* nagyon igyekeztenek azon, hogy a' *Grenellébe* lévő táborban el-fogattatott zenebonáskodókat, a' törvényt tévő hatalom kezéből ki-fabadithassák, de azon gonofztévők iránt, olyan kemény rendelések tétettetenek, hogy az *Anarchistáknak* minden irántok való probái haszontalanakká lettenek, a' kikre minekutanna a' sententzia ki-mondattatott vólna, az 53 bé-vádoltattak közül 13 halálra, 9 szám ki-vetésre, 9 egy egy esztendeig, 1 pedig, három esztendeig való fogóságra büntettetenek, a' többi pedig szabadon bocsáttattanak. — A' halálra íteltettek között vagyon az *Alpesi* tábornál vólt Generál-Adjutans

Lay, a' többi pedig nagyobb részint kézi mester emberek, p. o. *Molárd* kalap készítő, *Mollet* lakatos, *Demontjustin* tsizmadia, *Chameaux* festett képekkel kereskedő; *Bauthier* kép író pedig, a' ki leg nagyobb gonofztévő vólt, minekelötte a' sententzia réájja ki-mondattatott vólna, az előtt egy nappal, a' maga fogságából, valami úton módon el-illantott, a' melly vakmerőségiért annyival is inkább halálra ítéltetett. A' halálra ítéltetett 12 több gonofztévők pedig, 21-dikben székérre rakattatván, elegendő kemény őrizet alatt, a' *Grenellébe* való táborhoz vitettettek, és ottan agyon lövettettek. — A' Frantziáknak *St. Domingóból* vett tudósittásaik szerént, az oda való Respublikanus szeretsenek, az *Anglusoktól* valami szerentsét nyertenek magoknak. — Egy-más rendbéli *Párisi* levélből pedig azt olvassuk, hogy a' *Grenvillénél* lévő táborba pártoskodok, *Párisban* sok Deputatusok házaikat szándékoztanak vala fel-prédálni, és azoknak lakossáikat meg-öldökölni, a' melly Factionisták fejeinek, az *Orléán* részén valókat állitják lenni némelley *Párisi* levelek. — *Chretien*, a' *Drouet* Secretariussa, és *Vertrand* is az el-fogattattak száma között vóltanak; minthogy pedig a' *Grenellei* tábornál zenebonáskodok, nagyobb részint egymástól tsak el-szélesztettettek, és el nem fogattathattanak, annakokáért a' nyughatatlanságtól még méltán tarthatnak, annyival is inkább, hogy Sept. 15-ke tájjékán is, sok felé hallottanak e' képpen kiáltozni: *Keljünk-fel minnyájan in Massa*. — A' hires *Gen. Rosignol* is az el-fogattatott zenebonáskodok között, és ezeknek, a' *Grenellei* tábor ellen vezérlő fejek vólt, de ő is a' *Bordeauxi* Procurator *Mamin* fijával, a' ki Sept. 2-kán a' *Lambellei* Hertzeg asszonyt meg-ölte vala, elébb állott.

Batáviai Respublika.

Frieszlandiában *Leuwardenből* a' közelebb múlt hónapnak 20-kán azt írják, hogy ottan is végtére arra ment a' dolog, hogy a' házokról és

egyéb más alkatmányokról, minden tzimereket le kellett szedni, a' szolgákat pedig ennekutánna *Liberiába* szolgáltatni meg-tiltattatott, nem külömben az is, hogy valaki, a' mint a' férjfi, úgy az affzonyi renden is magát tituláltassa, urazos-sa; az árva gyermekek is hogy szegény és nyomorúságos állapotjokat jelentő forma ruhákat viseljenek, az is többé meg nem engedtetik.

Hágából Sept. 20 kán. A' mi Respublikánk határaiból, már majd minden Fr. truppok a' *Lábus* vize felé indúltanak útra, a' mi hadi sergünk egy része felöll pedig azt beszélik, hogy az, *Nimwégen* tájjékán fogna táborba szállani, a' melly, a' *Rénus* mellé menő truppoknak, hátuló járó seregek linéáját fogná ki-tsinálni. — Gen. *Beurnonville* 5 Adjutansaival indúlt el *Düsseldorf* felé, és a' mint észre lehetett venni, a' *Sámbré* és *Máás* vize mellyéki táborok vezérléseket akarja a' kezihez venni, a' *Holláudiában* hátra maradott *Frantzia* és *Hollándus* truppoknak vezérlése pedig, az *Ingenieur* seregnél lévő vezér, Gen. *Dejeunra* bizattatott. — Sept. 19-kén egy olyan értelmű *Proclamatió* adattatott-ki, hogy *Angliából* *Hollándiába*, semmiféle portékát, kereskedés végett bé-vinnitellyességgel nem lészzen ez után szabad.

Olasz Ország.

A' *Fiumei* Septemb. 20-kán költ tudósittások, szerént, azon hónapnok 11, 12, 13 és 14 kén a' *Kroátziai*, és velek egyesült *Bánátusi* regimentekből, 28 bataillonok indúltanak útra, mellyeknek egyik rész *Olasz* Országba, a' más része pedig egyenesen a' *Rénus* mellyéki táborhoz megyen, a' mellyek hogy annál hamarább mehessenek, és az köz emberek is az útozásba meg ne romoljanak, hozzájuk szekerek is rendeltettének, a' mellyeken egyik napon, a' seregnék egyik része, a' más napon pedig a' más része fog vitettetni.

Gen. *Quosdanovich* Sept. 11-kén *Triestbe* érkezett-meg, hogy a' fennebb nevezet *Kroátziai*

és Olaszországba menő sereget a' kezéhez vévén, azokkal a' tengeri ki-kötő helyeket, és a' *Triest* mellyéki tartományokat, az ellenség ellen meg-örizze, bé-fedezze. — A' *Fiumei* garnisonba lévő Major *Oreskovich* is ilyen parantsolatot vett, hogy az egész garnisonnal haladék nélkül az Olasz Országi táborhoz mennyen.

Tirolis széléről Sept. 22-kén úgy irnak, hogy *Bregentzből* a' Frantziák ki-mentenek; *Lindauba* sintsen egy Frantzia is, a' kik a' magok betegeiket *Constantz* felé vitetik vissza, a' jelek pedig úgy mutatják, hogy *Svéviából* mentől hamarabb ki akarják magokat húzni.

Inspruckból Sept. 28-kán. A' Frantzik még *Tridentumban*, *Roveredoban*, és *Lavisban* vagynak; Feldmarschal Gr. *Wurmser* *Mántuától* nem messze fekszik, a' ki a' *Mántuai* vár, és *Legnago* között való *Communicatiot* még mind tartya. Ezen hónap közepe tájján, valami tsatázások menvén ott-a véghez, azokban a' szerentse a' Császáriaknak szolgált, a' mi pedig a' Gen. *Bounaparte* elfogattatását, bé-rekefztésit illeti, azok még eddig csak tsupa hirek, a' mellyek ha hivatalbéli tudósításokkal tétettétnének hitelesekké, az annál jobb vólna: Feldmarschal Gr. *Wurmser*, *Kárinthiából*, és *Kárnioliából* 25000 emberekből álló erősséget vár magához meg-érkezni, a' kiknek meg-érkezések után, kíván egy meg-határozó probát tenni.

A' *Krémonából* Sept. 24-kén költ levelik szerént, a' Feldmarschal Gr. *Wurmser* tábora, a' *Mántuai* és *Véronai* tartományokban, a' hová az ellenség magát immár bé-kezdette vala fészkelni, 10 órákig tartó, és igen véres tsatát vitt véghez, a' mellyben a' szerentse a' Császári vitézeknek szolgált, 8000 embereit az ellenségnek, el-fogván, a' többit pedig szerte széjjel kergették, és *Prechiera* környékébe húztak vissza magokat. — A' *Bolagnai* Magistratus, az oda való Sept. 27-kén költ levelek szerént, egy *Proclamatiot* adott-ki, a' mellynek értelme oda megyen-ki, hogy az új Respublika Constitutióját ők már bé-vették. — Az

egy darab időtől fogva, *Romában* mulatozott Fr. Commissariusok Sept. 22-kén, dél utáni 4 órakor onnan el-mentenek.

A' *Sárdiniai* Király felöll az a' hir, hogy igen nagy betegségbe esett vólna.

Hadi Történetek.

A' mint azokat a' *Bétsi* Udv. Diárium hirleli, hogy tudni illik a' Fegyver Tármester *Latour* tudósítása szerént minekutánna az ellenség a' maga hátúlról járó seregét Oct. 2-ikán meg-erössítette vólna, azonnal az, az ötet kergető Fegyver Tármester serege jobb szárnyára ütvén, azt visszányomta, annakutánna pedig, a' sereg közepére rohanván, azt is a' hofszason és keményen tartott véres tsata után arra kényszerítette, hogy az is előtte magát visszahúzza, mellyeknek utánna a' Fegyver Tármester Úr, a' maga seregével *Rothembuch* háta megett *Alenmosznál*, F. M. L. *Mercandin Münchenrothnál*, Gen. Gr. *Baillet* pedig *Laubheimnél* szállottanak táborba. Az ezen alkalmatossággal történt ütközetben, hogy mind a' két részről mekkora lett légyen a' veztség, azt még most tudni nem lehet, a' Hertzeg *Condé* serege felöll pedig, a' Fegyver Tármester Úr azt írja, hogy az, a' mi seregeink magok visszahúzása alkalmatosságával, a' maga vitézségének tsalhatatlan jeleit adta, és az ellenséget az ő élynyomulásában nagyon akadályoztatta.

Az ezen hónapnak 7-dikén ki-adattatott, és a' 80-dik szám alatt költ *Bétsi* Udvari Diárium mellé ragasztatott különös hivatalbéli tudósítás, mellynek közlését a' mi É. Olvasóinknak a' közelebbre botsátott levelünkben meg-igértük vala, ezekből áll. Hogy a' *Károly* ö Kir. Hertzegsége *Schwetzingenből* Sept. 29-kén költ tudósítása szerént, Gen. Gr. *Nauendorf*, az ellenség azon négy divisioival, a' mellyek *Ulmán* keresztül *Canstadtba* akartanak vala menni, szinte ugyan azon egy időbe érkezett vala meg *Ulma* környékére, a' melly alkalmatossággal a' fennebb említett Ge-

merál, az ellenségnek 6 Commissariussit, az egész kenyér sütő personaleval együtt, a' melly *Canstadtba* és *Stuttgardba* a' végett küldetett vala előre, hogy a' fennebb említett 4 divisiók számára kenyeret süssen, el-fogta, azután pedig Gen. *Nauendorf*, az *Oberelchigeni*, *Albecki* és *Jungringeni* tetőket a' végett rakta-meg őrizettel, hogy a' *Stuttgardba* menő utat, annál bátorságosobbá tegye; Sept. 24-dikén, Gen. Gr. *Nauendorf*, a' Gen. *Oreily* vezérlése alatt lévő avantgardeja által, az ellenség colonnejit meg-támogatván, azokat *Ulma* várossa kapujáig verte vissza, *Blaubayern*t és *Echingent* pedig, a' Major Gr. *Kinsky* vezérlése alatt lévő egy őltáljal meg-szállottatta, Gen. Gr. *Nobilit* pedig *Göppingen* felé azért indította útra, hogy *Blochingen* felé nyomúljon-elé.

El-hagyván az ellenség *Ulma* várossat Sept. 27-kén, a' mint már azt közelebbről is még-irtúk vala, Gen. Gr. *Nauendorf* a' maga seregeit azonnal *Blaubayern* felé indította, hogy azok onnan *Tübinga* felé nyomúljanak-elé. Azonban pedig F. M. Lieutenánt Báró *Petrásch*, Oberstlieutenánt *d'Aspret* az ő könnyű gyalogságával, és még valami kevés lovassággal a' hegyek között hátra hagyván, a' ki már a' maga oltalmazására nézve *Kniebisben*, és a' *Kintzigi*, *Murgi*, és *Renchi* völgyökben illendő rendeléseket tett vala, a' corpusnak más részével, F. M. L. *Petrásch*, *Horban* kereftül *Willingen* felé a' végett sietett, hogy azon utat is az ellenség előll el-zárhassa. — Az ellenségnek egy őltálja, a' melly *Kéhlből* az ő posztjainak meg-erössítésére küldetett vala ki, a' *Kintzingeni* völgybe menő minden utakat el-foglaltatva találván, *Freyburg* felé menni kényszerítettett. —

Gen. Gr. *Meerfeld Hechingennél* áll, F. M. L. *Neu* pedig, *Máintzból* az iránt tudósitt, hogy ő az ellenségnek azon forposztjait, a' mellyek a' mi *Máintz* körül lévő forposztjainknak sok ízben alkalmatlanságokra vóltanak, meg-támodta, és őket vissza is vervén, azon alkalmatossággal közüllök 150-ten fogott-el.

A' Fegyver Tármeister Gr. *Latour Gothi* fő kvártéljából, Oct. első napján irt tudósítása szerint, ő az alatta lévő sereggel, Sept. 29-kén *Laubheimből Biberachig* nyomúlt vala elé, a' melly elé-nyomulás alkalmatosságával Gen. Gr. *Baillet*, még azon a' napon, az ellenséget *Biberachnál* találta vala, a' kit onnan el-üztvén, *Grothig* kergette, ottan pedig az ellenség a' maga hátúlról járó seregével, a' mi előlről járó sergünkre kezdett keményen ágyúztatni, de fel-tett tzieljét ekkor sem érhetete-el, mivel a' Gen. *Baillet* jó rendeléséből, az ellenség vissza verettetvén, a' *Grothnál* -évő tábor helyet, a' mi Generálunk tartotta-meg magának, a' melly alkalmatossággal a' mások izben meg-ditsertetett lovas Kapitány *Mes-cery*, magát ismét különösen jól viselte.

F. M. L. Gr. *Mercandin* Sept. 29-kén a' maga corpussával *Mühlhausenig* nyomúlt-elé, F. M. L. *Fröhlich* pedig, a' maga seregével Sept. 27-kén *Leutkirchbe* érkezett-meg, holott az ő forpoíztyai az ellenség bágásiás szekéire rohanván, hatot azok közül fel prédáltanak, és azon alkalmatossággal, az ellenség emberei közül is sokakat elfogtanak. — F. M. L. *Fröhlich* olyan rendelést vett vala, hogy Sept. 29-kén *Leutkirchből Wangen* felé, 30-dikban pedig *Tetnáng* felé nyomúljon-elé, hogy az ellenségnek a' *Stockach*, és *Helvétzia* felé menő után eleibe kerülvén, magát a' *Bodenzeeben* fekvő Cs. K. truppokkal edgyesítse, a' ki helyett, Gen. *Klinkinek*, 3 bataillonokkal, és 2 divisió lovassággal, *Wolfek* felé *Ravenspurgba* kelletet nyomúlni.

A' *Grothi* avantgardénk, midön Sept. 30-kán *Schusenried* felé akart vólna elé-nyomúlni, a' *Steinhausennél* való elé-nyomulása alkalmatosságával, az ellenség igen nagy dühösséggel tsapott rájja; a' melly idő alatt az ellenség a' maga hátúlról járó seregit, a' Gen. *St. Cyr*, *Duhem*, és *Taponier* vezérlések alatt keményen meg-erössítette vala, a' honnan a' tsatázás mind a' két részről tsaknem a' leg kegyetlenebbé vált, a' melly

a' mi előll járó sergeinken kívül, a' F. M. L. *Mer-*
candin és a' Hertzeg *Enghien* táboraira is ki-ter-
jedett vala, a' honnan a' mi előll járó sergünk-
nek segítségére való nézve, Fegyver Tármaster
Gr. *Latournak* is elé kellett sietni, a' ki olyan
szerentsés vólt, hogy az ellenséget, annak sok
hóliakból, és meg-sebessítettékből álló veszté-
sével visszáz verte, és e' mellett e' *Steinhausennél*
lévő tábor helyekben is a' mi sergeinket meg-
tartotta.

Az ezen kegyetlen ütközetben való vesztés,
a' melly alkalmatossággal, a' Hertzeg *Enghien* ve-
zérlése alatt való előll járó sergünk magát külö-
nösön jól viselte, részünkről se vólt kevés. Az
emigransok vesztését Fegyver Tármaster Gr. *La-*
tour 400-ra, a' Császáriakét pedig, valami 200
el esett és meg-sebessítettett emberekre tévzi. A'
meg-sebessítették között vagyon a' *Wenkheim* re-
gimentből Major *Wallis* a' ki a' maga bataillon-
ját, az annakelőtte történt tsatákba vett sebeivel
vezérli vala, és a' *Toskaniai* Nagy Hertzeg regi-
mentből Major *Rosenauer*.

A' *János* Erzhertzeg regimentből, lovas Ka-
pitány *Böck*, különösön ditsértetik azért, hogy
a' jó alkalmatossággal élni tudván, az elé-nyo-
múló ellenség közibe bé-tsapott, és az által őtet
visszá verte.

Ezen tudósításnak útra lett indittásakor, az
ellenség még nem fogott vala a' hátráláshoz, és
úgy láttzatt, hogy testel lélekkal azon igyekezett
vólna, hogy a' maga számos ágyúit, és meg-ter-
heltetett szekereit, az igen szoros útakon, valami
módon keresztül vihesse.

A' *Moreau* tábora, és a' Gen. *Latour* és *Fröh-*
lich vezérlése alatt lévő Cs. truppok tsatájáról,
a' melly Sept. 24 és 25-kén *Ulma* és *Memmingen*
között tartatott, a' közönséges levelekből azt ol-
vassuk: hogy abban a' Császáriak lettenek vólna
szerentsések, és hogy a' Frantziáknak 10 — 14
ezer emberei, a' tsata piatzon maradtanak, és

meg-sebessítettének volna, a' melly alkalmatossággal, maga Gen. *Moreau* is meg-sebessítettett, és a' mi vitézeink fogságába esett volna. De ezen hirnél sokkal bizonyosabb az, hogy a' Frantziák *Ulma* várossát Sept. 25 és 26-ka között való éjtszaka hagyták oda, a' meddig pedig *Ulmában* a' Frantziák benne vóltanak, addig a' Császári vitézek a' városra lövöldözvén, ez által a' városban mintegy 15 házok lettenek hammúvá. — Egy *Ulmai* Sept. 30-kán költ levélben pedig a' vagyon, hogy azon városba, a' Frantziák miatt, 300 haubitza gránátoknál és gollyóbisoknál több bé-lövettetett, a' mellyek által okoztatott kár egy millió forintra betsültetik. — Hogy a' Gen. *Moreau* el-fogattatása hire nem igaz, ki tettzik az, azon *Stuttgárdi* Sept. 20-kán irt levélből, a' mellyben a' többek között a' vagyon, hogy *Moreau* a' maga táborával együtt *Stockach* környékén volna le-telepedve.

Török Ország.

A' *Konstántzinápólyi* tudósítások szerént, a' Török Ministeriumban, hirtelenséggel igen nagy változások estenek. Az ez előtt vólt *Reis-Effendi*, vagy az Orzágon kívül lévő dolgokat folytató Minister, a' maga hivataljából ki-tétettetvén, az ő előtte vólt Minister tétetett hejibe. A' Porta első *Dragomannja* (a), és az ő testvére is, *Oláh* Orzágnak eddig vólt *Hospodárja*, *Fejedelme*, a' magok havataljokból ki-tétettének, a' melly alkalmatossággal *Oláh* Ország *Hospodárjává*, a' híres *Ypsilanti*, első *Dragomanná* pedig az ő fija ne-

---

(a) *Dragomannak* neveztetnek a' Portánál a' *Tolmátsok*, a' kik a' Portánál mindenkor *Görög* nemzetből lévő *keresztények* szoktanak vólt lenni, és hogy ők a' Török nyelven kívül *Olofzúl* és *Déákúl* tudjanak, a' mindenkor meg-kivántatott. A' Portának ezen *Tolmátsai* pedig, többnyire *Oláh* Ország és *Moldova* *Fejedelmei* is szoktanak egyszersmind lenni.

veztetett-ki, a' melly változást a' Frantzia részén lévőek igen kedvetlenül vettének.

A' Török Országi újjabb tudósítások szerént, igaznak lenni állittatik az, hogy a' Porta, a' maga hadi erejét az Európai lábura kívánja állítani, de nem a' végett, hogy most valami újj hadat kezdjen, mert arra a' *Nervus rerum gerendarum* most a' fényes Portánál is hibázik, hanem tsak a' következő idökre való nézve, a' mint azt a' *Belgrádi* és *Widdini* levelek is bizonyítják.

Bányalukából Sept. 24-kén azt írják, hogy *Konstántzinápólyból* azon a' napon érkezett volna meg egy *Fermán*, a' melly által a' *Novi*, *Dubitza*, és *Berbier* váraiban lévő *Commandánsok* és *Agák*, a' magok hivataljaikban a' *Diván* által újjolag meg-hagyattattanak, a' melly *Fermánnak* ki-adattatásáért, a' *Kapitányoknak* és *Agáknak* újjolag nagy *summa* pénzt kell adni, és e' vólt az oka, hogy ök a' magok hivataljokban az által újjolag meg-erössítettének. — *Scharanlia Basa* valami tólvajokat *Bányaluka* körül fel-akarván vadásztatni, ölyyan szerentsés vólt, hogy azoknak vezéreket el-fogattathatta, a' kinek bőrit testéröt levonattatván, bé-sozattatta, 's *Travnikba* küldette, és azon helység kapujára fel-szegeztette, a' melly alkalmatossággal, egy utozó keresztény is el-vezette a' maga életét (b). — *Chatich Basának* egy

---

(b) *Az egész Török Országban régi bé-vett szokás az, hogy midön egy keresztény ottan lovagól, és az uttyában Törökkel találkozik, a' mig a' Török a' keresztény mellett el-megyén, addig a' kereszténynek a' maga lóváról le kell szállani, mellyet ha tselekedni el-múlatna, jussa van a' Töröknek réá adattatva, hogy a' lóváról le-löjje. Illyen szerentsétlenség érte a' fennebb említett keresztényt is, a' ki ezen szokás nem követéséért, egy rüdeg Töröktől lövette-tett-le a' maga lóváról, a' kinek 5 gyermekeivel együtt, a' leg szegényebb állapotra jutott öz-*

Aga, egy ilyen ketskét küldett ajándékba, a' mellynek a' füle fél sing hosszágú volt.

Elegyes Tudósittások.

A' Frantziák Sept. 19-kén *Bonnban* igen nagy hadi tanátsot tartottanak, a' mellyben Gen. *Jourdan*, *Beurnonville*, *Kléber*, és az ártillériánál lévő Gen. *Sereau*, a' ki a' *Würtzburgnál* fogságunkba esett Gen. *Bellefont* helyibe fog tétettetni, jelentenek vala meg; a' melly hadi Tanáts minekutána el-bomlott volna, a' Generálok nagyobb részént *Kolonia* felé vették a' magok úttyokat.

Koloniából Sept. 23-kán. A' Frantziák fő kvártéljok ma tétetett ide által, a' puska poros és más egyéb rakott szekereik pedig, a' *Máás* vizen már mind által takarodtanak. — A' mint a' környülállásokból hozzá lehet vetni, a' Frantzia tábor a' *Rénus* mellyekit egészen oda akarja hagyni, és magát a' *Máás* vize háta megé szándékozik bé-félszkelni. — A' Respublikánusok fellelte kisded szivüekké lettenek, de nem is tsuda, mivel kenyerek tellyességgel nintsen; már pedig a' katona szivét a' kényér erőssitti, és az ortzáját nem az olaj, hanem a' gyözedelem fényesitti.

Károly ö Kir. Hertzegsége Septemb. 26-kán *Máintzban* volt, 28-dikban *Schwetzingenbe* várattott. — A' *Máintzi* Gubernator Báró *Neu* recognoscirozni ki-menvén, úgy találta, hogy az ellenség, a' melly már *Finthen* és *Oberolm* felé elé-

---

vegyétől, a' *Bányalukai Cadia* (*V. Biró*) 200 *Rjorint* vér pénzt kíván még fizettetni, a' lévén a' *Törököknél* szokásban, hogyha valaki valahol meg-ölettetik, vagy a' meg-ölettetett attyafiainak, vagyha azok nem vólnának, a' helységnek bizonyos summa pénzt, a' *Muslimnek* (a' *Basa Vikariussa*) vagy a' *Cadinak*, azért kelletik le-fizetni, hogy azon pénz, a' gyilkosságnak ki tanulására, meg-visgáltatására, fundúsúl lehessen.

nyomúlt vala, *Selz* várossan keresztül verettetett, a' kik közül 200 vitettetenek *Máintzba* fogságra. Sept. 28-kán *Königstaedten* és *Rüsselsheim* között a' Császáriaknak nagy számból álló serege vala le-telepedve. — A' Frantziák Sept. 22-kén még *Neuviedben* vóltanak. — 25-dikben pedig egynéhány ezerből álló Frantziáság szállott vala táborba *Mühlheim* mellett. — A' *Sámbré* és *Máás* vize mellyéki Fr. fő kvártély 23 dikben *Koloniába*, a' Cs. K. Generál *Werneckneké* pedig, *Uckerátba* vólt akkor. — *Beurnonvilléről* azt hiresittik, hogy a' *Sámbré* és a' *Máás* vize mellyéki táborok vezérlését külömben magára vállalni nem akarja, hanemha *Jourdán* is azon tábornál marad.

Bámbergből Sept. 27-kén. A' Palatinátusi Minister *Salabertet*, mint a' Status rabját, ma vitték itten keresztül, a' *Rénus* felé, a' *Barkó* huszárjaitól jó moddal kísértetve. — *Károly* ö Kir. Hertzegsége Sept. 28-kán *Manheimba* érkezvén meg, a' *Manheimiak* ö Hertzegséget igen nagy kedveséggel fogadták.

Hanauból Sept. 30-kán. *Károly* Hertzeg a' *Rénus* mellyékin még mind fel felé nyomúl, és a' *Rénus* mellyéki tábort mind maga mellé húzza, azért, hogy a' *Moreau* táborát keményebb erővel meg-nyomhassa. — A' Frantziák vólt Generálját *Marceaut*, minthogy ö igen derék katona vólt, a' Császári katonák, egész katonai halotti tzerémoniával tisztelték-meg, a' kinek tetemei, az ö kívánsága szzerént *Koblentzbe* fognak általvitettetni, és ottan el-temettetni.

A' Sept. középén költ *Hollandiai* levelek azt erőssitik, hogy a' hadat izenő levél meg küldetett immár *Londonba*, és a' *Spanyól* Orzági kikötő helyekbe taláztatott *Anglus* kereskedő hajók le tartóztattak. Hasonló módon beszéllenek a' *Kádixi* magános tudósítások, ezt is hozzá tévén, hogy már most semmi eggyesége nintsen *Gibráltárnak* *Spanyól* Orzággal. Erre nézve a' *Batáviai* Respublika is iparkodik tengeri erejének öregbítésében.

Orosz Birodalom.

A' Pétersburgi, Sept. 2-ikán költ levelek fze-
rént, Gr. Haga és Wasa (a' Svéciai ifjú király, és
Regens) minden oda való ritkaságokat szemesen
meg vizsgálják. — Aug. 29-ikén a' Pétersburgi tu-
dományok akademiáját. — 31-ikén az oda való
szép porcellan fábrikát látogatták meg. — Itten
egy olly Szervitzre találtak, mellyre a' Svéciai ki-
rály képe vala festve, ezen felül irással: *IV. Gus-
tav, Svéciának a' Gothusoknak és Wendusoknak
királya s. a' t.*

Magyar Ország.

Pestről Sept. 28-ik napján. Harmad nappal
ennekelötte 400 Oláh-Tóth és Bánatusi Német
véghelyi katonák marsiroztanak itten keresztül 73
szekéren *Reinisch* Oláh-Tóthországi véghelyi Ka-
pitány úr vezérlése alatt. — Tegnap ismét 118
Tóth-Országi gyalog, és 300 Horváth-Országi vég-
heli huzárok mentek itten által 61 szekérrel, mind-
nyájan a' *Rénusi* Cs. K. armádiához. — Ma, hól-
nap, és hólnap után egy Oláh batallion fogja
amazokat 238 szekéren követni. — Utánnok me-
gyen 207 lovas és gyalog szekély katona, nem
külömben az Olasz Országi armádiánál lévő Gyu-
lai seregéhez tartozó 300 rekruta, a' kik hogy an-
nyival hamarább a' rendelt helyre érhessenek,
egymás után két napon szekérekén, harmad na-
pon pedig gyalog marsiroznak.

Egy Török Országi kereskedő az utólsó *Pesti*
vásárról sok portekákkal hazajába vissza térvén,
szomszédjai és barátjai hozzá gyültek, a' kiknek,
midön töllé tudakoznák, mitsoda újság vagyon
Magyar Országon, 's nevezetesen *Pesten*, azt fe-
lelte, hogy ottan gyakorta való tántzolással mú-
latják magokat az emberek. — Mitsoda fizetések
vagyon, tudakozzák továbbá tölle barátjai, a'
tántzolásért, mellyre azt felelte a' Török, hogy
magok a' tántzolóknak fizetnek a' muzsikálóknak,
mellyre amazok katzajt ütven azt mondották,
hogy nem sok esze lehet azoknak, a' kik pénzen
velznek magoknak fáratságot.